

ARREST VAN HET HOF (Derde kamer)

24 september 1987 *

In zaak 43/86,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Hoge Raad der Nederlanden, in het aldaar aanhangig geding tussen

Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank,

en

J. A. de Rijke en L. A. C. de Rijke-Van Gent,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van bijlage VI, onderdeel J (tot 1 januari 1986, onderdeel I), punt 2, sub c, van verordening nr. 1408/71 betreffende de toepassing van de sociale-zekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB 1971, L 149 blz. 2),

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

samengesteld als volgt: Y. Galmot, kamerpresident, U. Everling en J. C. Moitinho de Almeida, rechters,

advocaat-generaal: J. Mischo

griffier: D. Louterman, administrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

- het Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, verzoeker in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door B. H. ter Kuile, advocaat te 's-Gravenhage,
- de Nederlandse regering, vertegenwoordigd door E. F. Jacobs als gemachtigde,

* Procestaal: Nederlands.

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Griesmar, lid van haar juridische dienst, bijgestaan door F. Herbert, advocaat te Brussel,

gezien het rapport ter terechtzitting en ten gevolge op de mondelinge behandeling op 19 maart 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 7 mei 1987,

het navolgende

Arrest

- 1 Bij arrest van 12 februari 1986, ingekomen ten Hove op 17 februari daaraanvolgend, heeft de Hoge Raad der Nederlanden krachtens artikel 177 EEG-Verdrag een prejudiciële vraag gesteld over de uitlegging van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971, (PB 1971, L 149, blz. 2, zoals gewijzigd), betreffende de toepassing van de sociale-zekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB 1983, L 230, blz. 8), in het bijzonder van bijlage VI, onderdeel I, punt 2, daarvan.
- 2 Deze vraag is gerezen in een geding tussen het Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB) te Amsterdam en de echtelieden De Rijke-Van Gent. Het geding betreft de vraag of Van Gent de verzekering krachtens de Algemene Ouderdomswet (hierna: AOW) vrijwillig kan voortzetten gedurende de periode van 14 juli 1981 — de 65e verjaardag van haar echtgenoot — tot 6 juli 1984.
- 3 Blijkens de verwijzingsbeschikking is De Rijke geboren op 14 juli 1916 en zijn echtgenote, Van Gent, op 6 juli 1919. Sedert 18 februari 1978 genoot De Rijke een invaliditeitspensioen. Op 2 juli van dat jaar verlieten de echtelieden Nederland en vestigden zij zich metterwoon in Frankrijk. Op 15 oktober 1982 zijn zij naar Monaco verhuisd.

- 4 Nadat De Rijke 65 jaar was geworden, werd hem bij besluit van 28 juli 1981 een ouderdomspensioen krachtens de AOW toegekend gelijk aan het onverkort pensioen van een gehuwde man.
- 5 Bij brief van 2 september 1981 deelde de SVB De Rijke mee, dat zijn echtgenote de AOW-verzekering niet vrijwillig voort kon zetten. De SVB had dit besluit genomen naar aanleiding van een brief van 25 mei 1981 van de gewezen werkgever van De Rijke, die door laatstgenoemde in kennis was gesteld van zijn voornemen om de premiebetaling ten behoeve van zijn echtgenote vrijwillig voort te zetten. De weigering van de SVB beruiste op het feit dat het verzoek niet binnen één jaar na het einde van de verplichte verzekering was ingediend.
- 6 De Rijke en Van Gent hebben tegen de twee besluiten van de SVB beroep ingesteld bij de Raad van Beroep te Amsterdam, die ze bij uitspraak van 6 juni 1983 nietig heeft verklaard. In hoger beroep heeft de Centrale Raad van Beroep deze uitspraak vernietigd voor wat het besluit tot toekenning van het pensioen betreft, en bevestigd voor het overige. Van deze uitspraak is door de SVB beroep tot cassatie ingesteld. Van oordeel dat een bepaling van gemeenschapsrecht uitlegging behoeft, heeft de Hoge Raad de behandeling van de zaak geschorst tot de beslissing van het Hof van Justitie over de volgende prejudiciële vraag:

„Indien ten aanzien van een gehuwde vrouw, wier echtgenoot recht heeft op een pensioen krachtens de Nederlandse Algemene Ouderdomswet, ingevolge het bepaalde in bijlage VI, onderdeel I, sub 2, letter c (oorspronkelijk bijlage V, onderdeel F, sub 2, letter c), van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1971 een tijdvak als tijdvak van verzekering in aanmerking wordt genomen, terwijl dit tijdvak naar nationaal Nederlands recht — te weten volgens het bij of krachtens artikel 6 van de Algemene Ouderdomswet bepaalde — niet als tijdvak van verzekering geldt,

- a) kan dan de bedoelde vrouw aan voormelde bepaling van het Europese gemeenschapsrecht, of aan enige andere bepaling van gemeenschapsrecht, een tegenover de Nederlandse uitvoeringsorganen geldend te maken aanspraak ontlenen om in afwijking van het bij en krachtens artikel 6 van de Algemene Ouderdomswet bepaalde te worden aangemerkt en behandeld als een gedurende dat tijdvak krachtens de Algemene Ouderdomswet verzekerde, of
- b) geldt ook in het hier veronderstelde geval de uit de arresten van het Hof van Justitie van 12 juli 1979, zaak 266/78 (Brunori, Jurispr. 1979, blz. 2705), en

24 april 1980, zaak 110/79 (Coonan, Jurispr. 1980, blz. 1445), naar voren komende regel dat het vaststellen van de voorwaarden voor de aansluiting bij een sociaal-zekerheidsstelsel en voor de beëindiging daarvan is voorbehouden aan de wettelijke regeling van elke Lid-Staat?"

- 7 Voor bijzonderheden betreffende de Nederlandse en de communautaire wetgeving ter zake en de bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hierna slechts weergegeven voor zover dat noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.
- 8 Luidens artikel 1, lid 2, van het Koninklijk Besluit van 22 december 1971 betreffende de vrijwillige premiebetaling AOW en AWW, moeten degenen die krachtens de AOW verzekerd zijn geweest en de verzekering vrijwillig wensen voort te zetten, uiterlijk een jaar na het einde van hun verzekering een verzoek daartoe indienen. Aangezien in het geval Van Gent het verzoek eerst in 1981 werd ingediend, hangt het antwoord op de vraag of dat verzoek te laat was, af van het tijdstip waarop een einde is gekomen aan haar verzekering krachtens de AOW.
- 9 Ingevolge de Nederlandse wet is aan de verzekering van Van Gent krachtens de AOW een einde gekomen op 2 juli 1978, toen de echtelieden De Rijke Nederland verlieten om zich metterwoon in Frankrijk te vestigen. Bijlage VI, onderdeel I, punt 2, sub c, van verordening nr. 1408/71 bepaalt evenwel:

„c) Wat de gehuwde vrouw betreft, wier echtgenoot recht heeft op een pensioen krachtens de Nederlandse Algemene Ouderdomswet, worden ook als tijdvakken van verzekering in aanmerking genomen tijdvakken van dit huwelijk, gelegen vóór de datum waarop zij de 65-jarige leeftijd heeft bereikt en gedurende welke zij op het grondgebied van een of meer Lid-Statens heeft gewoond, voor zover deze tijdvakken samenvallen met de door haar echtgenoot krachtens bedoelde wet vervulde tijdvakken van verzekering en met de krachtens het bepaalde sub a in aanmerking te nemen tijdvakken.”
- 10 Het gaat er dus om, of deze bepaling in casu van toepassing is, en zo ja, of de op grond daarvan als verzekeringstijdvakken in aanmerking genomen perioden verzekeringstijdvakken ingevolge de AOW zijn voor de toepassing van artikel 1, lid 2, van voornoemd Koninklijk Besluit.

- 11 Volgens de Commissie, de SVB en de Nederlandse regering zijn de krachtens voormelde bepaling van verordening nr. 1408/71 in aanmerking genomen tijdvakken geen echte verzekeringstijdvakken, maar worden hier enkel regels gegeven voor de berekening van het pensioenbedrag. Het verzoek inzake vrijwillige premiebetaling had dus uiterlijk een jaar na 2 juli 1978 moeten zijn ingediend.
- 12 Vooreerst zij eraan herinnerd dat, zoals het Hof oordeelde in zijn arrest van 24 april 1980 (zaak 110/79, Coonan, Jurispr. 1980, blz. 1445), het aan de nationale wetgever staat om de voorwaarden vast te stellen waaronder het recht of de verplichting tot aansluiting bij een stelsel van sociale zekerheid of bij een bepaalde tak van een dergelijk stelsel ontstaat, zolang hierbij maar geen onderscheid wordt gemaakt tussen eigen onderdanen en onderdanen van de andere Lid-Staten. Het Hof had deze bevoegdheid van de nationale wetgever reeds erkend in zijn arrest van 12 juli 1979 (zaak 266/78, Brunori, Jurispr. 1979, blz. 2705), waarin het besliste dat de voorwaarden voor aansluiting tevens de voorwaarden voor het verval van de verzekeringsplicht omvatten.
- 13 Volgens 's Hof's arresten van 25 februari 1986 (zaak 254/84, De Jong, Jurispr. 1986, blz. 671, 676, en 284/84, Spruyt, Jurispr. 1986, blz. 685, 693) moeten de bepalingen van verordening nr. 1408/71, welke is vastgesteld krachtens artikel 51 EEG-Verdrag, worden uitgelegd in het licht van het doel van dit artikel, dat een bijdrage beoogt te leveren aan het tot stand brengen van een zo groot mogelijke vrijheid van verkeer voor migrerende werknemers, welke vrijheid een van de grondslagen van de Gemeenschap vormt.
- 14 Artikel 51 verplicht de Raad immers de maatregelen vast te stellen welke op het gebied van de sociale zekerheid noodzakelijk zijn voor de totstandkoming van het vrije verkeer van werknemers, met name door een stelsel in te voeren waardoor de betaling van uitkeringen aan personen die op het grondgebied van de Lid-Staten verblijven, wordt gewaarborgd. Het doel van de artikelen 48 tot en met 51 zou niet worden bereikt, indien werknemers als gevolg van de uitoefening van hun recht op vrij verkeer sociale-zekerheidsvoordelen zouden verliezen, die hun door de wettelijke regeling van een Lid-Staat worden toegekend.
- 15 Op grond van die overwegingen heeft het Hof in voornoemde arresten punt 2, sub c, aldus uitgelegd, dat het daarin bepaalde ten doel heeft het vrije verkeer van werknemers uit andere Lid-Staten, die zich in Nederland vestigen terwijl hun echtgenote in het land van herkomst achterblijft, te vergemakkelijken door het mogelijk te maken dat de tijdvakken gedurende welke de laatsten in een andere Lid-

Staten hebben gewoon, in aanmerking worden genomen. Hierbij wordt als voorwaarde gesteld dat het moet gaan om huwelijkstijdvakken die samenvallen met tijdvakken waarvoor de echtgenoot reeds verzekerd is, of met krachtens het bepaalde sub a in aanmerking te nemen tijdvakken.

- 16 In casu heeft de SVB deze bepaling toegepast en voor de berekening van het ouderdomspensioen rekening gehouden met het tijdvak van 2 juli 1978 tot 14 juli 1981 (respectievelijk de datum waarop de echtelieden De Rijke Nederland verlieten, en die waarop De Rijke 65 jaar werd).
- 17 Aan het beginsel van het vrije verkeer wordt evenwel niet afgedaan wanneer de wetgeving van een Lid-Staat enkel een termijn bepaalt voor het indienen van een verzoek inzake vrijwillige verzekering, waardoor bepaalde, buiten die Lid-Staat vervulde tijdvakken in aanmerking kunnen worden genomen voor de berekening van een ouderdomspensioen. Toen Van Gent Nederland verliet, had zij de mogelijkheid te voorkomen dat haar pensioen bij het overlijden van haar echtgenoot zou worden gekort, namelijk door binnen een jaar na haar vertrek een verzoek inzake vrijwillige verzekering in te dienen.
- 18 In een dergelijk geval staat derhalve het bepaalde in punt 2, sub c, van bijlage VI bij verordening nr. 1408/71 niet in de weg aan de toepassing van de door 's Hofs rechtspraak ontwikkelde regel, dat het aan de nationale wetgever staat om de voorwaarden vast te stellen waaronder het recht op aansluiting bij een stelsel van sociale zekerheid ontstaat.
- 19 Mitsdien moet op de vraag van de Hoge Raad der Nederlanden worden geantwoord, dat noch artikel 51 EEG-Verdrag noch de bepalingen van verordening nr. 1408/71 verlangen dat de in bijlage VI, onderdeel I, punt 2, sub c, van deze verordening bedoelde tijdvakken worden beschouwd als verzekeringstijdvakken bij de bepaling van de termijn voor het indienen van een verzoek inzake vrijwillige verzekering krachtens een nationale wetgeving.

Kosten

- 20 De kosten door de Nederlandse regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening hunner opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het

hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Derde kamer),

uitspraak doende op de door de Hoge Raad der Nederlanden bij arrest van 12 februari 1986 gestelde vraag,

verklaart voor recht:

Noch artikel 51 EEG-Verdrag noch de bepalingen van verordening nr. 1408/71 verlangen dat de in bijlage VI, onderdeel I, punt 2, sub c, van deze verordening bedoelde tijdvakken worden beschouwd als verzekeringstijdvakken bij de bepaling van de termijn voor het indienen van een verzoek inzake vrijwillige verzekering krachtens een nationale wetgeving.

Galmot

Everling

Moitinho de Almeida

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 24 september 1987.

De griffier

De president van de Derde kamer

P. Heim

Y. Galmot